

Doris Kareva

MAAILMA ASEMEL

Doris Kareva. Maailma asemel.

© Doris Kareva 1992

Käesoleva teose on esmakordselt trükkis avaldanud kirjastus Perioodika 1992. aastal (ajakirjas "Loomingu Raamatukogu" 9/1992).

BAHAMA 2002

www.bahamapress.org

bahama@bahamapress.org

Bahama e-raamatute eesmärk on muuta kirjandusteosed hea tahte avaldusena tasuta kättesaadavaks kõikidele soovijatele, sest loomingu väärtust ei saa mõõta rahas.

Käesolevas failis sisalduv teos on e-kirjastatud autori nõusolekul ja soovil. Igaüks võib seda faili muutmata kujul paljundada, tasuta edasi anda või levitada, säilitada ja välja trükkida.

Käesoleva faili tervikut ei tohi lõhkuda. Seda faili või selle sisu ei tohi ilma autori nõusolekuta tervikuna ega osaliselt muuta, müüa, trükkis ega elektrooniliselt avaldada või kasutada muul viisil raha saamiseks. Teost kaitsevad Eesti autoriõiguse seadus ja Berni konventsioon.

UND NÄGIN MAAILMAST.

See meeletu
mind püüdis ümbritseda, ühtida
mu kujutluse kallastega.

Ei,
ma sosistasin: ei, ma otsin muud –
ma otsin ootamatut,
otsatut kui universum –
uut
ning virgutavat sulaolemust.

Oo maailm, ole suurem!
palusin.

Nii sündis;
vastus, mille pärisin,
mu purustas;
mind valgus pimestas,
maailma põhjast purskuv plahvatus
mu lootused kiht-kihilt lõhestas,
ja tuline, mind muutis
tundmatuseni.

Hingüksi, värisev ja alasti,
ma ärkasin –
ning tähed sadasid.

Argkirglikuna sirutasin käe.
Ja naerma pahvatasin,
mõistes und,
mis nägin maailmast –
und armastusest;
und.

1

IN MEMORIAM

Mööda tänavat minnes ta tagantkätt tulistas tähti, neoontähti *NEW AGE? NEW ACHE?* – niutsuv, nuutsuv aeg, nagu see iganes näis, ta kannul käis.

Ah, ta ju tuikus; õnn õõnes ta rinnaõõnes tuikas ja teadvuses tulistas üha tühjuse tulikiri: mis lahti?

Neis päevis helgeis, öis häis ta süda oli nii segi, ta pea nii pilgeni täis – ah, hullunud silmi pilguks äigas ta kulunud käis!

Ta käis mööda tänavaid, kuni all jõe ääres seisma jäi – süda sai täis.

Ja säääl, keset maailma möödumist, voogamist järsku ta varises maha, korises korraks ja kaotas teadvuse, kodutee, mälupiltide kee otsa; kõik.

Otsides leiti ta taskutest veel vaid paar kortsunud rahatähte, üks kiri ja raske kimp taevavõtmeid – küll alles kõlises see!

Otsekui kellad oleksid löönud, helisenud ainuüksinda talle all raagus allee: *BONNE ANNÉE! BONNE ANNÉE!*

Bonne Année.

Mu vend, sa jäid värava taha,
kui kiirgav tühjus mu neelas;
sind edasi tulemast keelas
soldati püssipära.

Su nägu – ei viha, vaid vaha,
vaid imestus, kahvatu sära.

Üks maha jäi.

Üks läks ära.

Uks avanes, sulgus ja neelas.

Mu vend, küll ma kandsin sind meeles.

Küll ma vedasin nõtkuvi jalu
selle sekundi võlu ja valu,
mil sa peatasid mind:

ära palu!

Mu vend, sinu nukerjas nimi
on kui kivi mu kaelas ja keeles;
rändrahn, nukker kild ränikivi
kõigi teede ja saatuste veeres.

Ehkki visati minugi ette
eluvaagen ja veinisarv,
ei ma õieti maitsnudki mitte.

Mind piiras rändtähtede parv,
une soolased, salvavad killud,
viirastuste võõrleegion.

Sõnad sulasid, sosistasid.

Kuid ma tundsin: sääl all keegi on,
kes kähiseb, ägab ja kiljub.

Tahtsin tõelusse, temani murda,
tahtsin toetada, toita ja joota.

Kuid kui kohtasin pilku pilkkurba
ja metsikut peeglis, siis lasin
tal langeda.

Liig oli loota.

Kaotaja kiituseks laulan,
 sest võitjale lauldakse niigi;
kurva ees kummardan,
 löödu ees langetan pea.
Maailmast loobuja loob,
 leiab unedes eneseriigi;
tõeluse taluja salajõudu
 ja -suurust keegi ei tea.

Kaotaja kiituseks laulan
 ja ilmaolija iluks;
põlatu pärgan, ta kõrgele
 laubale vajutan suu –
sellele, kes suudab selgust
 puudevast kogu eluks
kerge ja sirgena kanda,
 olen ma tuumani truu.

Mind vangikambris vaatamas sa parem ära käi
ja ära kohenda mu lohutuseks sõnu;
ei ole kohustust.

Mu meeletumat janu
maailmatuna leevendada niikuinii ei või;
las täita täitumuse aset tühjakspanu.

Ei, ära veeda öid mu vaikimise veeres.

Või kui, siis vaid kui vend, kel veres sama vaev,
seesama unepaine:

purjeid heiskav laev,
naer, hõisked; vaatides madeira, rumm ning heres,
ees tõusvas laintevahus loojuv, koitev päev,
hiidlilledena lummapkaunid kauged linnad...

Mu kambriuksel koputamas parem ära käi.
Ööst öösse hingeldan ma sama une rinnal –
mu verre ringlema kui mürk

ta pillav küllus jäi.

Kelle kübaral on kõigi rooside kurbus,
kelle süda kui sadamalinn,
tuled tuikamas, tuksumas, huuled kutsumas,
huikamas udus
sind ja mind; ah! kelle hing
hulgub üksipäini kesk maailma märke
ja maagilist mõistatust;
kelle väikesest sõrmest võib sähvata välk
keset mõistuse kaitsetust;
kelle kirikurinnast kumisev hääl
tõuseb kõrgena vastu laotust
ja vannub ja neab ja õnnistab säääl –
kes mõistab ta sõnatut töotust?

Kõikide eest,
kes on eksinud ulgumerel,
kõikide pärast,
kes päeva on pillanud käest,
palun ma täna
küünalde kaduval valgel
väsiva südame viimasest
valust ja väest.

Tulge,
hulgused, sulid, sandid,
vagabundid ja kurtisaanid,
kupeldajad ja hiromandid,
loodrid, luiskajad, narkomaanid,
pätid, priiskajad, joomahullud;
kel on hirm, kel on nälg, kel on külm,
kes on isatult ilmale tulnud,
kellest pöördunud ära maailm,
kes on eksind ja ahastand kaua –
saate puhkuseks pehmeimad toad
täna ööl.

Teile katan ma laua,
peened veinid ja parimad road –
tulge, tulge.

Ma tunnen teid ära,
teie verd voolab minuski vist...
Ainult ühe ees vakatab värav.

Ainult sind ma ei tunne, sadist.

Maailm maalib nõiamärke,
sonib unesõnu,
sosistab ja loitsib, manab
meeli järjepanu
tuhmimaks, et terav valu
teadvusse ei lõikuks,
silmile et ei saaks ilmsiks
inimelu võikus
ega ilu – tõeline
ja tahtest tabamatu
maastik, mille muutuv valgus
uttu veel ei mattu.

Kõikidest valudest,
 mis meid valdavad,
varem või hiljem
 me valime ühe,
millel me laseme
 endasse valguda
ning meie vaimu
 vormida. See
ongi me saatus,
 me enesevalu;
see on me sisim
 sisu ja vorm.

Valisin valguse. Valgus ei valinud mind;
ta valdas mind. Mina ei vällanud teda,
ka kannatada ma küllalt ei mallanud ega
talunud valu – ta ranget sõnatut sära.
Nii läksin ära.

Rändasin ringi
öödmööda maailma määratsevat;
helk-helgilt, haav-haavalt kobasin, kogesin
salajast jõujoont – aeglaselt jõudsin,
koondusin endasse.

Süda, sa sõdur, nüüd sirge
ja sisendav, selge kui välk
on korraga kogu su mõte,
su saatuseks tuksuv tee.

Ma olen hääl, kes näeb – vaikus.

Sa lõikad kui leeki
mu tahti, mu tahtmist viibida hulgas,
hulknurgas – hullnukker, liiglahti,
eikeegi.

Ei keegi julge vaadata silma
sellele, kes oma tiivule tõstis
viivuks terve maailma.

Hääl olin, kes nägi.
Hää oli, mis nägin –
vaikus, mis lõhkes
kui.

Ma olin sääl, kust tagasi ei tulda.
Mu sõrmeotsis tuksles tuld ja jääd,
kui kisendasin, teades, et ei kuulda,
kui küünistasin üksnes külma mulda
ja teadsin: lähed lõpuni, siis jääd.

Või lootsin?
Lähed lõpuni, siis näed.

Ei, mind ei olnud enam tajumas;
ma olin teisal, teine – tolmukübe
maailmakeerisesse hajumas,
end lahti rebind reetlik eluebe –
und nägev, vaikusesse vajumas
vaim, vari, vaevu hingav inimene.

Või siiski?
Sinu silme vikerkestal
on üks helkhetk, kus kadumatult kestan
Su inglina – kurb, kaunis, igavene.

2

Sind olen tundnud murdumise mustas
ja sirutuses surmasaledas;
nii nooreks kooritult kui aastakestas
ja silmapilgu hullus heledas,
kus olen anunud mõnd salamärki,
mis seletaks, miks kõrvetab mind leek –
(kui tikin tähti Sinu taevasärki,
on iga torge kui elektrilööök) –
Sind olen kohand ookeani põhjas,
kätt sirutades pärlid järel
ja taevarannal tarretavalt tühjas,
kus kõrbekiirguses õhk väreleb –

ah, kiusav virvendus!

See kirg, see kõla,
mu kulgemise korduvaim akord,
Su salanimi, mida salgan alla,
saab minule – kui saab.
Kui selgin kord.

Mu kogemuste mustist kobaraist
mahl immitseb, mis aegamisi käärib
mu ajus plahvatuseks!
 valguseks, mis väärrib
täit ehmatust.

Näen rääkimas üht naist;
ta huulilt langeb sõna.
 Ümber sõrme
see silmapilkselt sulgub – kuldne ring,
mis heidab helke, välke, vapustusi ning
teeb õhus nähtamatu surmasõlme.
Jah, hoiatus.
 Ta eriline vaist
on elus liikvel nagu vereringe.

Nii kogemata hing kord leiab hinge
ning loobub kõigist igatsetud maist.

Õhkõhuke, nahkõhuke,
lõöv, lõikav tähendus –
Su järvepõhjasilmade
pikk pilklik lähedus,
mis jookseb läbi eluea
ning kujutluses loob
kuldildudest galaktika,
mis taevad kokku toob.

Säravas seltsis ma viibisin, vari,
kiirgavas killas ma seisin kui sein.
Kõrgetes klaasides kutsuvalt küütles
saatusesajandi vanune vein.

Küll mina hingasin hõõguvi huuli,
hõrku ta kullendust januga jõin.
Küll mina kuulasin. Kõnelus voolas,
mina ta valgusse huljuma jäin.

Siis Sinu silmad ilmusid – ime! –
riimusid, ristused – lummuslik lein! –
küll meie mõistsime. Naljaka, nukralt
põimusid sõrmed, ma leekima lõin.

Säravas saalis ma sulasin Sinuks,
selged ja tulised tiivad sain.
Peopessa surutud musta leiva
ahnelt ja himuga lõpuni sõin.

Oh joobumussaari Su pilgete soolases meres,
helkkilde! lendkalu!
Ma liibun Su ligi, ma vaikin –
ma vaikin, ma varjan –
ma varjan: ma vajan Su valu,
ma otsin kui oopiumi
Su himurat, hämarat, hajuvat, vajuvat
otsatut ookeani –
rändtähtede peegeldust veres.

Mu unede moon, oo mööduja,
moonduja punastusmust,
kui joon Sinu toonide purpurset kurbust,
uima ja unustust;
kirbet Su kirge, mörkjat Su mõttest
hoovavat hoomamatust,
ma joobun, jään, varisen
nõtkuvi jalu
maha – lõpmatus,
järsku ma mõistan,
on võimatu, võtmatu valu.

Läbi mu mäluhämaruse õõtsub Su valge roos;
õrn, kõrge okasvars; sammud teineteist leidmas
tuksuvas taktis hilju; öötume hõlm üle
mäeselja tõmbumas tasa kui töötus;
huulile tõusev vaikus, lõhn, uim, varisev uni,
kuni – ah!

läbi mu mäluhämaruse õõtsub Su valge roos,
varjud tumedad, pikad, kehad kerged ja koos,
aeglaselt üha ahenev, jahenev tee –
jah, jah,
kahvatuv ahvatlus,
tähtede valgel soolakristallina selge
hüvastijätt.

Ma tean neid tunde; tunnet, kuidas torkab
taas armukadeduse tume roos
tuiksoonde, unekõnelusse nõrka,
kus kokkusurutult kõik õrnus koos,
mis pinnale ei purskuks eal, kui –
ah, ma tean.

Nii linnulennult läinud ongi linn,
mis lootus kaua ehitanud, ehtind
eiteamis pidustusteks, endapilkeks –
ehkki
sääli lehvib lubadusi,
need ei kehti.

Tund tulemäeline, ma tunnen sind.

Kuldarmastaja, kui vaid aimaksid,
ma kuulsin unes ütlevat üht häält,
mismoodi maitseb mahajäetu leib –
ja vastasin: ma tean.

Ma tunnen ööd;
ja armastusejärgne pimedus
on üks ta viibimise varjudest –
tiib, vaikus üle väsind südame.

Ei pääse elav kannatusest.

Ent
on vaimu võimaluseks valida
ta suurusele vastav valuvorm.
See õilsale võib olla õnnistus;
viis vormuda veel enam eneseks.

Meel sulab, selgib;

sisim saatus saab
su silmavaates silmanähtavaks
ja tõmbab ligi tõelist.

Ometi
me päralt pole miski päriselt;
kõik voolab, vaob. On möödumine vaid –
ja mõistmine.

Maailma pöörasus
mis purskub puhuti me pooridest,
ei uhu ära tasast teadmist, mis
on naeratuse sala-allikas.

Ja kellad löid: jumalik juuli
lõpule jõudis. Su suu
käis, liikus üle mu keha
kui eksinud lambatall –
kord näksides kõrberohtu,
kord häälitsedes: oh jää!
siis peatudes, kui haistes ohtu.

Ma kardan, me enam ei näe.

Ma kordan: me rohkem ei kohtu
öö võlutud võlvide all.
On põletatud need sillad.
Ma kordan, ma kardan: need hellad,
need elusad huuled kui haavad
mind mälus veel puutuma saavad;
nad jälitama mind jäävad.

Ja kellad. Nad löövad ja löövad.

Su pärast põlesin ma pikki öid –
ah, teaksid vaid, kui palju liblikaid
mu leekidesse sööstes leidis otsa! –
siis kustusin ka mina.

Jõud sai otsa.

Nüüd tuled pimeduses, kobad teed
ja hüüad öösse kõheldes mu nime.
Ma vaikin vastuseks.

Kui kohtuksime,
siis vaid kui võõrad, mitte enam need,
kes oleks võinud taevatahi läita,
kõik unekujud tõelusega täita
ja luua juurde ühe maailma...

Käevõrud tilisesid tasakesi,
kui puudutama tühjust ulatus.
Su puudumise valu oli uus;
ei olnud sellist kogenud veel käsi,
ehk kujutus küll oli koband küll.

Ma seisin voodil, voogav valgus üll,
ja teadsin: see, mis tuleb, tungib läbi
me tahte, mõtte, tunde, teadvuse;
see teeb meid teiseks – endaks –
ja viib ära.

Vist oigasin.

Siis mõistsin: teisel taas
toob tagasi, koob kokku salapära,
mis tühjust täiusega ühendab –
säält pärines Su rahu, jõud ja sära.

Pilk märg veel, naeratasin, märgates:
üksteisemõistmist, ühtemõistetust
ka lahusolu üksnes ülendab...

3

Aeg armastada ja aeg surra janust.

Mu ümber sulgud, surmlik unenägu:
mul pole rahvust, sugu ega vanust,
suud, silmi, nahka, nime ega nägu;
ma pole kunagi Sind tundnud.

Tume ingel
mu vaimupeekrit pikal pilgul vaeb,
siis tõstab vastu valgust, maitseb,
kaeb veel kord –
ja tühjendab.

Ning kerge hakkab hingel.

ESSENTSID. EKSTRAKTID

1

Sammaldunud värava taga sa sageli seisad
hämmeldununa sessamas unes.

Uni on uks.

Uni on usk, et kuskil on miski; uni on
mask.

Maailm on üks.

Maailm on üsk, kuhu viimsel kui viisil
igatseb iga su verepiiskki –
siiski vaid vaimus.

Kõik ainult aimus,
alasti kujutus alati keelatust,
luul.

Luule on keel,
lukukeel – ning su hinge võimas tung
ongi võti –
pööramas, avamas,
avastamas ses ääreta avaruses
äraarvamatuid ja pööraseid
salapäraseid väravaid veel.

2

Käisin maailmal külas.

Küll lõhnas,
küll liikus ja sumises!
Veri ärkas mu käsivarres kõhnas,
veenisinises, unises –
veri ärkas ja pimedus purskus,
ära määrides ilusaid tube!

Olen üksi nüüd jälle.
Mu nukrus
on nelinurkne ja jube.

Maailm ununeb, moondub ja voolab.
Kõik, mis koguneb, koondub ja kaob.
Veres rändamas tähtede soola,
mälus purpursed pulsina taob:
ära usu! Su olev on olnu.
Ära karda – kõik kordumas pääs.
Mida päriselt kunagi polnud,
on ainus, mis alati käes.

4

Säravi sääri jooksis
lähemale see päev –
tähendusrikas ja õrn,
kerge ja eriline,
paratamatugi juba –
puhas ähvardav välk,
valgusvoog läbi su elu,
neelates näo ja nime.

Näota ja nimeta, number kesk numbroid,
maailma musti miljoneid mundreid,
mäludes mälus säilinut
üle ja üle ja üle,
suletud silmadest tilgakaupa
tulvab, immitseb meri –
kuni su uni seguneb, sulab
soolaste piltide voolamisse,
kuni kohiseb, kohiseb, lööb
välguna sisse veri.

Sina, unenäokuningas, Sõna
sala-allika valdjas, vii
oma riskideriiki mind, mana
maailm olevaks, nähtavaks nii,
et mu piinade pimestav põhjus
end kord ilmutaks, lohutaks –
et mind kiirgava täituse tühjus
enam nõnda ei kohutaks!...

7

Maailm kui nauding ja kannatus?

Maailm kui mõte.

Katkend elektrijuhe su elavas peos,

alasti visklev välg: vali!

Vari üle su käte.

Sõrmuse salakirjas varjul sõnum

ja seos.

Valu ja halastust veerid

ja voolab valgust su silmist.

Maailma muster sähvatab

sabast end salvava mao.

Keset essentse, ekstrakte, ekstsentrilist

enesemõistatust tekib

su laubale triljonist pildist

kiirgav kristall –

ega kao.

Kaks.

Neid on kaks, kellelt küsin,
kelle poole ma kuulatan,
kelle kohtuotsust ma kardan.

Läbi vaikuse liigub pendel,
läbi tühjuse niriseb liiv –
üha lähemal. Iga viiv.

Kahevahel ma kahvatu vaarun
pooleldi seotud silmil,
kord ühe,
kord teise poole
kaldudes, kaldudes.

Üha vähemaks jääb nende vahe,
üha selgemaks saab mu selg,
üha lühemaks sammud,
üha,
üha õhemaks õhk –

kuni une põhjatus peeglis
saavad nad silmapilguks
kokku, sulavad üheks
säraks –
mu süda ja surm.

Tuulde põrm.

Maagilised lahtiütlemised
selle augusti laustaeva taustal
kihutaval käänulisel teel
üsna lihtsas kohutavas rahus.
Ainult sina, Sõna.
Ainult Sina, surm,
must ei lahku ega lagune.

Teemantteravikku tajub meel
igas liigutuses, pulsilöögis;
õhus
kiigub kirves – kuldne juuksekarv
hoidmas sajandite saatust.

Tule tõlgi
teadvusesse tahtetagune.

4

AJAST AETUD

1

Mis maksab maailm?

Ta pilgus

on kaalutlev kaksiklääk;

sääil vaheldub ahnus ja kahtlus,

ma tahan! ja – mul ükskõik.

Lööb mütsiga, langeb maha,

kord – vähe! ja siis –

ei mahu!

Kelle süda käib maailma järgi,

ei leia iialgi rahu.

2

Nälg ja iiveldus – nemad käivad,
käte alt kinni, näe, tänaval,
näe, nad suisa suudlevat näivad
sääli äramäe väraval,
kuhu lootus on laua katnud –
ainult sina veel puudud sääli!

Nälg ja iiveldus istet võtnud
on juba su kummalgi käel.

3

Kuskil ei kohta kurbust.
Käin, õnn nagu õhupall
väikese sõrme otsas,
teadvuse tänaval
täis tolmu ja trükitähti.
Sa järgned, sügav ja must.
Sa kannad mu sleppi ja saatust,
ma kannan Su igatsust.

Lõpuks lõikuvad kõik: õrnus, valu ja raev,
purskub pinnale kirg verivirge.
Sinu elu on veikleva valiku vaev,
minul silmapilk selge ja sirge.

Ah, kui arg oled, lõbudealdis ja lõtv!
olen põlastand sind meeleheites.
Nüüd on hüvastijätt. Varjan seegi kord tõtt,
tulipisaraid pilkesse peites.

KIUSAJA KÜTKES

1

Unedemurdja, mu meelte
meeletu peegel – öö
elab su keelel ja kulmul
pitser on peletu.
Purustav, põrmustav,
pimestav, pärlendav
tund, mil sus ärkab
süda, see ilus kiskja –
taba ta vabadus, siis
valguskiirusse viska.

Vahutav elusuvi; nii sügav kui kõrge,
kuldne, kerge ja kohutav, kihisev, keev,
võtab sind endasse, valdab, valitseb, lööb,
teeb elavaks – teisiti. Veel kord ja veel:
süda, jää selgeks! Üha läheneb, üha
siseneb sinussegi hulluse helendav piir,
millel õõtsub su armsam. Veel kord ja veel:
keda mõõdab sel õhtul ta mõte mõrkmüstiline?
Keda tabab ja tapab ta lause kui laserikiir?

Las ma kõnelen oma armsamast.

(Teie teda ei tunne.)

Ta on terava varjuna jälgind

mind terve mu eluea.

Ta võttis mu võtmed ja vara,

ta viis mu rahu ja õnne

ning unede kuristikku

mu kukutas ülepea.

Las ma kõnelen oma armsamast.

(ta on surmani ilus.)

Ta kõhnal tumedal randmel

lookleb kullane kett,

kui ta tantsib kesk tulekeeli

või viipab pilvede vilust

või mõnel mõtlikul tunnil

ratsutab mööda vett.

Las ma kõnelen oma armsamast.

(Ühest elust ei piisa.)

Ta on pillanud viimse kui piisa

mu kirgede karikast.

Ta piinas mind surnuks, ta surus

mu rindu riimsõna hirmsa –

ja töötas, et üheski maailmas

pole mul pääsu tast.

Sina välgunäoöine, sina
hullutavhuuline,
elav, tõeline, terav,
tume ja tuuline,
tuled kui tulekeeris,
langed kui laavasööst
keset päevade pesa
olematuse ööst,
pilbastades mu elu
püüdliku paabeli,
pillutades mind mälu-
äärsete maadeni;
paljastades mu tahte
tungi ja teadvuse,
purustades mind surma
sundiva seaduse.

5

Su nimi kui suudlus, kui palve,
kui karjatus!

Hundina
jälitab mind läbi talve.
Ei ela – ei surra saa.

Su nägu kui nuga;
tagatoa
laua pealt leitud väits,
mis lõhestab, lõpetab –
pööriöö
loobumus, lootus ja leits
veel kõrvetab, kõrvetab, kuni.

Kõik uni.

Süda, kui suudad, kui vähegi saad,
siis ärka!

Ära jää segi!
Minu sõnade tumedad tagamaad
ärgu tulgu sul mõttessegi.

Sa leidsid mu leiva, sa löiksid seda
ja joobudes jõid minu janu
sa huulil, kust sähvinud sädelev sõda –
nüüd põles säääl palve ja tänu.

Ült viskasid häbi ja au, ülla risti
ja rändajarüü ning -saa;
mind haarasid kohe ja kogunisti
kui see, kes on otsinud kaua.

Kui (kõrbetuul? Kerberos? kärbeste jumal?)
üks kisendus kaasa meid kiskus,
siis toibusin, värisev, alles aokumal
ja mõistsin, mis millega ristus.

Ma tunnen sind muidugi, murdumisingel –
su tiibadel suigatand surm –,
ning taganen tasa. Sa tead, et mu hingel
on keeldumus koormana kurb.

Ei raevuks, ei kiivuseks ole sul alust;
meid miski ei ühenda.
Ühtegi oma üheksast elust
ma sulle ei pühenda.

On sulanud hõbekuuliks
hirm, igatsus, hingepiin,
mis kaua kohas mu kehas,
mis hõivas mu meeli kaua,
mis vaevas mis tahes kohas.

Nüüd seisan,
sind ootan siin.
Õõ haljaks häilinud raua.

Sa oled mind häirinud kaua –
mu uned moondund su huuliks.
Nüüd võtan ma vabaneda.
Hirm, igatsus, hingepiin –
kõik koondunud hõbekuuliks.

Ma seisan
ja ootan siin.
Kes teine veel niimoodi hooliks.

Siis tõemeeli tõstan saua
ja sosistan: sõda, siis sõda.
Ma olen sind sihtinud kaua.

Sa südames tahtsid seda.

Nüüd süda, sinu sügavust ja suurust
taas vaagimas on meeleheite mõõt,
nii nagu mõistis joovastus su kõrgust
ja kiirgust üle kõige elava.

Nüüd, süda, tuksu tumeselgesti –
siis tiivad sulge järsku, suru kokku
ja kukuta end tühjusse kui kivi.
Las aeg, mis jäänud, loeb su langemist.

Jäin viivuks veel istuma lauda
kesk kõrgeid, kajavaid saale.
Kõik sõbrad on läinud hauda
või põgenend välismaale.

Kui tume mõdu.

Kui kange,
kui põhjatu tundub see toop!
Ja ikka ei lange, ei lange,
ei lange veel halastav hoop!

Surm, sadamalinn, mille poole
ma purjetan päeval ja ööl,
poolpurjus, poolärkvel.

Oh tüürimees, punases särgis,
oh tüdruk, kes laevalael tantsimas
tormijoovastuses kankaani
mõistusekaotuseni!

Taas rüüpan.
Ma purjetan öösiti,
purjutan päevad läbi,
taon kõikides kajuteis korruga kaarte,
kartmatult mängides maha
suurejoonelist, kirjeldamatult kaunist
saart, mille asukohta
ma maailmas ainsana tean.

Oh tüdruk, kes üha tantsib.
Oh tüürimees punases särgis.
Oh kääbus, kes koikus kägeras magab,
ärgates ööks vaid, et ainsa partiiga
võita maailm.

Mu meeleheide, mu lootus,
mu põhjatu armastus. Laev.
Laev lekib. Laev lekib?
Laev leegib!

Surm, sadamalinn, säääl sa särad,
sa lähened. Säääl on mu säng,
säääl sõbrad. Ma purjetan päevad ja ööd,
ma purjutan, kirjutan kirju käel
kirglikul, väriseval.

Oh tüdruk, oh pime, oh tüürimees,
kääbus, kes küürus kaartide kohal,
oh maailma saladusi ja lõpmatust
sisaldav ainukaart – kõik,
kõik põhja?

Veel elu on põhjani joomata mul,
veel elu mul... mul.

5

LÄBI JA LÄBI

1

Läbi unede ulgumerise ao,
läbi lõppeva, läppuva linnajao,
läbi igiveritseva maapao
ma kannan sind kohutavat.
Sa ei lase mind lahti, ei lepita,
sa ei luba, ei löö ega lõpeta,
ei loobu, ei leebu. Ning hingetuks
jään kandes sind kihutavat –
läbi lämbuva sajandi embuse,
läbi vägivalla ja lembuse,
tõe viimase tumeda tõmbluse
sind korisen kohutavat.

Mu ulmade linn, mu surmade linn,
mu unede virvatulede linn,
kuhu kihutan udus ja öös,
veres purpurvorm, meelekohtades leek –
mu ihade, kahtluste kohtumispaik,
mu kohutav sihtpunkt on see.
Mu kaotuste linn, mu lootuste linn,
olen neednud ja hüüdnud ja õnnistand sind,
mu sadam, mu saatuselinn –
tules tuikavad tumedad kanalid,
kuiv köha ja hõiked ja palavik,
kurb, purjus ja pöörane
värviliste ja mustlaste äärelinn,
mu viimase veeringu väärne linn,
arm, ahastus, hirm kõik koos –
veres, vabisev, rändad ja kihutad und,
kuni saabub mu tätoveeringu tund –
lõhnav, lõhestav, lõpmatu roos.

Sa oled mu päevade pipar ja sool,
mu ööde mandel ja mesi;
mu kuldtantsutunnid, mõrk unenäokool;
mu pärg ja mu pisar, mirt, madu ja nool –
sind kogunud korra, nüüd igal pool
ma kõnnin kui kahekesi.

Sa oled mu tõusutäht taevael,
mu peopesi lõhestav, läbistav nael,
mu peegel (vend? veri või vesi?) –
mu vari, mu pimestav sisendus,
mu karje, mu viimane kisendus –
mu katkev niit, kuhtuv käsi –
mu sisu, mu säsi.

Siis süsi.

4

Külm, kibe ja kallis kui viski,
sa kõneled tulist tõtt.
Ma aeglaselt langetan risti –
jah, tulgu siis pealegi lõpp.
Su sõnade suitsurõngad
on siuglevad, salvavad maod.
Ma sulgen silmad ja hingan.
Ja süda tühjuses taob
kui surmakelli, kui karjet –
kas vastab maailmaruum?

Ei vasta.

Ei olegi vastust.

Vaid kiirgus kohisevkuum.

Mitte midagi ei toimu. Ainult tähed tiirlevad
Ning maailmu tekib, hukkub, pilgub igal sekundil.
Nende võbelevat tolmu, valgusrasket laugudele,
tajun nagu lõhna lapseeest, mil teadsin peast:
jah, see juhtub.

(Jumal, jumal!)

Juuksejuurtest taldadeni
läbistab sind välguvarras, millel keerled, keeletu,
kosmilises üksiolus, igaveses küsimises
keset tühjust, keset täiust, olemise otsatust.

Sosinohkeid, kiljatusi, silmapilgu sonimist
arvad kuulvat ilmaruumi aimuskauges kuminas –
varje, värelusi, jälgi kujutletust, kogetust –
kuigi midagi ei toimu.

Isegi su sisemuse
maagiline sulatuli, voolav, valguv sõnamagma
mitte kuidagi ei tardu lauseks laulusarnaseks.

Mitte midagi ei toimu.
Ainult tähed tiirlevad;
süda, soolane ja selge, üksi tuksub, tiksus truult.

Maailm, las ma lähen maha.
Maailm, jah: ma olen möödas.

Mitte midagi ei toimu,
ainult tähed tiirlevad
kosmilises üksiolus, igaveses püsimises
keset tühjust, keset täiust, olemise otsatust...

Samm-sammult,
sild-sillalt
sa sisened
endasse, unederiiki,
mis käärib;
kord paisub,
kord piseneb –
pulseerib,
ent siiski jääb triiki
ja tulvama
tumedat
saladust,
mis kohiseb, keelab ja küütleb,
mis kütkestab,
kohutab,
küsides... Kuss!

Hing hoia;
las lõpmatus ütleb.

Maist maitstes mu meel kuulus muule
(mus tantsisid tähed ja põrm),
kuni surmani sirutuv sõrm
sulges sõna, mis tulvamas suule:
liig hele. (Liig pime.)

Liig õrn,
liig lummas, liig lämmatav luule.

Püsi ärkvel ja wait.

Ole valmis,
silmsi aeglaselt laskuva laega.
Oma tundi sa ise ei tea
ega vabane enese väega.

Seni sumbuvad sõnad su salmis,
seni lämbuma jäävad nad aega,
kuni kirjutab Tema su käega
elu välkuva valguserea.

GRAAL

1

Ah kui võiks väärida vaid su valgust,
suur südamesuvi; taevaste leek
liikumas aeglaselt alla, looja,
kuni on möödas. Kuni on öö. Kuni
tummaks on löödud sõnumitooja,
sirgeks vibutund saatuselook.

Ah kui võiks kõnelda nägija nool.

Naeruga, raevuga, hirmuga, himuga
eksinud okstesse, väsinud võssa,
teadmata kadunud hulk ulgumerel
hoiab Su huuli, salgab Su silmi,
visandab Sind, kes Sa viibid mujal.

Su silmad on selged.

Su huuled on verel.

Ah kui võiks väärida vaid Su valgust.

Ah kui ei hääbukski see oreool.

Veest oled Sa võetud
ja vesi kord võtab Su taas.
Seni kõnnid kuid kaldaäärseil,
käes lillekimp, silmad maas.
Verekõrbet pidi Sa kõnnid
ja teravil kividel käid.
Endas sala-allikat kannad,
millest sajad janused jõid.
Oma rahu Sa nendele annad,
kes viimseni võlgu jäid.

Veest oled Sa võetud
ja vesi Su võtab kord taas.
Su tunne aga on tuli,
kus vormud, sädelev klaas,
peen kirikupeeker, karikas,
ohvrinõu.
Ja need, kes joovad Sust, saavad
senitundmatu jõu.
Ja need, kes joovad Sust, põrmust
puhtana tõusevad taas.
Ohe oled Sa armastajaile;
töötatud maa, oaas.
On rahu Su olemuses
ja seletamatu ekstaas,
mööda kallast kui minema kõnnid,
käes lillekimp, silmad maas.
Veest oled Sa võetud, laps –
ja vesi Su võtab taas.

Su sisepinna siledus ja süü
on ahvatlenud mitmeid pihkusi,
mis lihvinud Sind, siiski suutmata.
Sa, pide, oled palju pidanud.
Sind usutud on unenäoliseks
ja lohutatud on Su lohkusi;
Su kohutavat ehtsusigatsust
ei ole keegi paljaks pidanud.
Kesk öösesööste ulgumeriseid,
kesk veritsevat, märatsevat und
Sa oled kestnud valguskesksena –
ja veider, oled vastu pidanud.
Sind haarand, keerand sajad hirmukäed
ja himurus su järgi sirutund;
Su alastus on olnud avalik
kui pidu, millest paljud pidanud –
Sa oled olnud mõistetamatu
ja müstiline äratõukepind;
jah, lahtirebiv lävi, lendutõus –
jah, Sõna, mida oled pidanud.

Maailm on muinasjutt, üllatav mälestus,
lugu, legend;
maailm on kogu aeg möödas.

Ma lõikusin lõpuni, läbi ja lõhki;
ent lahkudes tahtsin veel ehtida end
ma kiirgava kurbusega.

Maailm, ega ma sega?

Maailm, mu ainus, mu armastus,
ega
ma iial su aset ei jaga.

Vaata, su hiilgus on vari
ja sosin su selja taga;
su hüljatud laps on säääl väljas
ja näljas ja paljas.

Maailm on liikuv lugu, mis
alati otsas,
mis langedes läbi aja iga hetk uuesti
alustab otsast.

Ööd-päevad, käed-jalad,
taevas ja maa
segiläbi me asemel,
mida valitseb tühjusehirm,
sellest sündinud kirk,
mis haarab maailmatäiust
kõiges ta värelevuses,
mis kõneleb katkevil keelil
täis tähendusärevust:
loomise lummavas vaevas
kõik voolab, elab ja põleb
miljonis valus ja vormis,
tuline, tõeline.
Sa oled nii lähedal juba;
Sa läbid mu.

Teiselpool mind,
minuksmuutumist, endakssaamist,
sündi, sulamit, selgimist
avaneb avarus –
vaata,
see mõõtmatus oleme meie,
see mõte on maailma ase.

Kerge, kerge on laev, mis kannab
läbi une laguunide
su mõtet ja meeleheidet,
mis maailma ära ei mahu;
pilkkerge ja kindel, ta libiseb
täispurjes all Linnutee tähtede,
vahel kõrgete alasti kaljude
ja läbi murdlainete vahu;
ümbes neemede, läbi lahtede,
läbi lummuslike laguunide
ja õitsva korallirahu;
kerge, kerge on laev, mis kihutab
su veres iha ja kujutlust;
su mõtet ja meeleheidet
ja kiirgavat jõudu ja rahu.

SISUKORD

UND NÄGIN MAAILMAST	3
1	
IN MEMORIAM	4
Mu vend, sa jäid värava taha	5
Ehkki visati minugi ette	6
Kaotaja kiituseks	7
Mind vangikambris vaatamas	8
Kelle kübaral	9
Kõikide eest	10
Maailm maalib nõiamärke	11
Kõikidest valudest	12
Valisin valguse	13
Vastu tumedat klaasi	14
Ma olen hääl	15
Ma olin sääl	16
2	
Sind olen tundnud	17
Mu kogemuste mustist kobaraist	18
Õhkõhuke, nahkõhuke	19
Säravas seltsis	20
Oi joobumussaari	21
Läbi mu mäluhämaruse	22
Ma tean neid tunde	23
Kuldarmastaja	24
Ja kellad löid	25
Su pärast põlesin	26
Käevõrud tilisesid tasakesi	27
Su keha – kerge, külluslik ja õrn	28

3	
Aeg armastada	29
ESSENTSID. EKSTRAKTID	30
1. Sammeldund värava	30
2. Käisin maailmal külas	31
3. Maailm ununeb	32
4. Säravi sääri	33
5. Näota ja nimeta	34
6. Sina, unenäokuningas	35
7. Maailm kui nauding ja kannatus	36
Kaks	37
Maagilised lahtiütlemised	38
4	
AJAST AETUD	39
1. Mis maksab maailm	39
2. Nälg ja iiveldus	40
3. Kuskil ei kohta kurbust	41
Lõpuks lõikuvad kõik	42
KIUSAJA KÜTKES	43
1. Unedemurdja	43
2. Vahutav elusuvi	44
3. Las ma kõnelen oma armsamast	45
4. Sina välgunäoöine	46
5. Su nimi kui suudlus	47
6. Sa leidsid mu leiva	48
7. On sulanud hõbekuuliks	49
Nüüd, süda, sinu sügavust ja suurust	50
Jäin viivuks veel istuma lauda	51
Surm, sadamalinn	52

5	
LÄBI JA LÄBI	54
1. Läbi unede ulgumerise ao	54
2. Mu ulmade linn	55
3. Sa oled mu päevade pipar ja sool	56
4. Külm, kibe ja kallid	57
5. Mitte midagi ei toimu	58
6. Samm-sammult	59
Maist maitstes mu meel kuulus muule	60
GRAAL	61
1. Ah kui võiks väärda	61
2. Veest oled sa võetud	62
3. Su sisepinna siledus ja süü	63
Maailm on muinasjutt	64
Ööd-päevad, käed-jalad	65
Kerge, kerge on laev	66